

**БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ТОРГІВЛІ»
(БДЕПФК)**

**ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ №23
при роботі з ручним немеханізованим інструментом в БДЕПФК**

м. Білгород – Дністровський, 2022.

**БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ТОРГІВЛІ»
(БДЕПФК)**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ від 29.08.2022 №119
Директорка БДЕПФК
Ганна БОЙКО

**ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ №23
при роботі з ручним немеханізованим інструментом в БДЕПФК**

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з охорони праці № 23 при роботі з ручним немеханізованим інструментом у БДЕПФК розроблена у відповідності до Закону України "Про охорону праці" (Постанова ВР України від 14.10.1992 № 2694-ХІІ) в редакції від 20.01.2018, на основі «Положення про розробку інструкцій з охорони праці в БДЕПФК», Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджених педагогічною радою (протокол №1 від 29 вересня 2022 року).

1.2. Вимоги цієї інструкції є обов'язковими для виконання робітниками, які працюють з ручним немеханізованим інструментом, нарівні з вимогами інструкції з охорони праці за професією.

Згідно з Законом України «Про охорону праці» (стаття 44) особи, які не виконують вимоги інструкцій з охорони праці, залежно від характеру порушень, притягаються до дисциплінарної, матеріальної, адміністративної або кримінальної відповідальності.

1.3. До ручного немеханізованого інструменту належить:

- ударний інструмент (молотки, кувалди, ломи і ін.);
- слюсарно-монтажний інструмент (гайкові ключі, розвідні ключі, викрутки, плоскогубці, круглогубці, кусачки і ін.);
- інструмент для рубання, клепання, кернування, пробивання, вирубубання (зубила, кернери, пробійники, просічки, натягачі, обтискачі і ін.);
- різальний інструмент (ножівки, ножиці, труборізи і ін.);
- інструмент для пиляння (напилки, надфілі, рашпілі і ін.);
- інструмент і пристосування для обробки отворів (свердла, зенкери, розвертки і ін.);
- інструмент для нарізування різьб (мітчики, плашки);
- інструмент для зачищення, шліфування (шліфувальні бруски, шліфувальні головки);
- Інструмент для шабрування-шабери;
- інструмент для розмічування (рисувалки, рисувальні рейсмуси, циркулі і ін.)

1.4. Ручний немеханізований інструмент повинен відповідати таким вимогам:

- молотки, зубила, пробійники тощо не повинні мати на робочих поверхнях пошкоджень (вибоїн, відколів, тріщин і ін.);
- на бокових гранях інструменту у місцях затискання їх рукою не повинно бути задирок, гострих ребер;
- інструмент ударної дії (крейцмейсели, зубила, просічки, керни) не повинен мати наклепів та перегартованих робочих поверхонь, довжина інструменту повинна бути не менш 150мм, а відтягнена частина 60-70 мм.
- різальна частина зубил повинна мати пряму або злегка випуклу лінію. Кут загострювання робочої частини зубила повинен відповідати матеріалу, що обробляється, а саме: 70°- для рубки чавуну і бронзи, 60°- для рубки сталі середньої твердості, 45°- для рубки міді і латуні, 35°- для рубки алюмінію і цинку. Середня частина зубила повинна мати овальний або багатогранний переріз без гострих ребер і задирок на бокових гранях, ударна - форму зрізаного

конуса. Поверхнева твердість робочої частини зубила для виконання ковальських робіт на довжині 30 мм повинна бути (в одиницях твердості) від 54 до 58 HRC - для холодної рубки і від 50 до 55 HRC для гарячої рубки. Твердість частини, що ударяється, на довжині 20 мм повинна бути (в одиницях твердості) 30-40 HRC;

- рукоятки молотків, кувалд, зубил повинні бути виготовлені з твердих та в'язких порід сухого дерева (берези, дуба, клена, ясеня, граба і ін.). Рукоятки повинні бути прямими, овального перерізу з незначним стовщенням до їх вільного кінця (крім кувалд). У кувалд рукоятки повинні мати незначне стоншення до їх вільного кінця. Кувалди повинні насаджуватись на рукоятки в бік стовщеного кінця без клинів, вісь рукоятки повинна бути строго перпендикулярною до поздовжньої вісі інструменту; молотки та кувалди повинні бути надійно насажені на дерев'яні рукоятки. Клини для закріплення інструменту на рукоятці повинні виготовлятися із м'якої сталі і мати насічки (йоржі). При забиванні клинів у рукоятки молотків, вони повинні утримуватися кліщами. Довжина рукояток слюсарних молотків повинна бути в межах 300-400 мм у залежності від їх ваги;

- для насаджування рукояток інструменту, що має загострені кінці (напилки, викрутки, стамески і ін.), повинні використовуватися рукоятки, що відповідають розмірам інструменту і мати бандажні кільця;

- гайкові ключі не повинні мати тріщин, вибоїн, площини зіва ключів повинні бути паралельними і не повинні бути закатаними (робочі поверхні не повинні мати скосів). Рукоятки ключів не повинні мати задирок. На рукоятці ключа повинен бути указаний його розмір. Розвідні ключі не повинні бути ослабленими у рухомих частинах;

- слюсарні лещата повинні міцно захоплювати затискуваний виріб і мати на губках неспрацьовану насічку;

- ломи повинні бути прямими з відтягненими і загостреними кінцями;

- поверхні металевих рукояток кліщів повинні бути гладкими (без вм'ятин, задирок, щербин) і очищеними від окалини. З внутрішнього боку рукояток кліщів повинен бути упор для запобігання здавлювання пальців рук робітника.

1.4. Ручний немеханізований інструмент повсякденного застосування повинен закріплюватися за робітником для індивідуального або бригадного користування.

1.5. Ручний немеханізований інструмент повинен періодично, не рідше одного разу на квартал, оглядатися завідувачем господарством і при виявленні несправностей вилучатися з експлуатації.

1.6. До роботи з ручним немеханізованим інструментом допускаються особи, які досягли 18 років, пройшли медичний огляд, навчання та інструктаж з питань охорони праці за їх професією (в т.ч. з урахуванням вимог цієї інструкції), пожежної безпеки та виявили задовільні результату при перевірці знань.

1.7. Періодичні перевірки знань, повторні інструктажі з питань охорони праці (у т.ч. з урахуванням вимог цієї інструкції) проводяться у терміни, визначені інструкцією з охорони праці за професією.

1.8. Робочий, який застосовує ручний немеханізований інструмент, зобов'язаний виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку, вимоги санітарних норм і правил особистої гігієни у відповідності з вимогами інструкції з охорони праці за професією.

1.9. У процесі роботи з ручним немеханізованим інструментом на робочого можливий вплив таких небезпечних і шкідливих виробничих факторів:

- гострі ребра, кромки інструменту і деталей, задирки на поверхні заготовок, що можуть призвести до травмування;

- осколки металу, що відлітають при рубанні;

- підвищений рівень шуму;

- підвищений рівень вібрації;

- недостатня освітленість робочої зони;
- підвищена або знижена температура повітря робочої зони;
- підвищена рухомість повітря в робочій зоні;
- фізичні та нервово-психічні перенавантаження.

1.10. При роботі з ручним немеханізованим інструментом в залежності від його виду робочому, додатково до засобів індивідуального захисту, що видаються за професією згідно з чинними нормами, безплатно видаються: окуляри захисні (при роботі з інструментом ударної дії), рукавиці брезентові (при роботі з листовим металом), захисний щит (сітка) - при рубці зубилом.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1 Перед початком роботи необхідно:

- перевірити справність і одягти спецодяг, спецвзуття і інші засоби індивідуального захисту;
- перевірити наявність і справність необхідного для роботи інструменту;
- підготувати робоче місце, предмети праці і інструмент розмістити так, щоб виключити зайву рухливість;
- упевнитися в роботі вентиляційної системи, достатності освітлення робочого місця, наявності первинних засобів пожежогасіння.

2.2. Про виявлені порушення повідомити безпосереднього керівника і не приступати до роботи до усунення виявлених порушень та несправностей.

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи

3.1 При виконанні робіт із застосуванням немеханізованого інструменту необхідно:

- користуватися захисними окулярами - з метою запобігання попадання в очі твердих частин, що відлітають від інструменту ударної дії;
- з метою уникнення поранення рук при роботі з листовим металом використовувати брезентові рукавиці;
- при рубці використовувати захисний щит (сітку). Перед закінченням рубки зменшити силу удару для запобігання відколів металу та вислизання зубила і, як наслідок - травмування;
- при виконанні робіт клинами або зубилами з використанням кувалди застосовувати клинодержки з рукоятками довжиною не менше 0,7 м;
- при застосуванні кліщів використовувати кільця. Розмір кілець повинен відповідати розміру заготовок, що оброблюються;
- працювати викруткою з шириною робочої частини (лопатки), що відповідає розміру шліца в головці шурупа чи гвинта;
- користуватися гайковими ключами, у яких розміри зіву (захвату) не перевищують розміри головок болтів (граней гайок) більше ніж на 0,3 мм;
- розміщувати інструмент на робочому місці так, щоб виключалась можливість його скочування або падіння. Не допускається класти інструмент на поручні огороджувальних або неогороджених край площадок лісів, ристувальних, а також поблизу відкритих люків, колодязів;
- при розмічуванні дотримуватися обережності, щоб не уколоти вістрями циркуля, гострими кромками листового матеріалу;
- при обпилюванні металу пальці лівої руки повинні знаходитися зверху напилка;
- при клепанні слідкувати за робочою частиною Інструмента, утримуючи піддержку, але не стискаючи її сильно;
- стружку знімати щіткою, не здувати (при здуванні можливе попадання стружки в очі);
- під час переміщення або транспортування інструменту з гострими частинами, ці частини повинні бути захищені.

3.2 Робоче місце необхідно утримувати в чистоті і порядку, не допускати знаходження зайвих предметів, скупченості та розкидання інструменту і інших предметів.

3.3 При нещасних випадках або раптовому погіршенні самопочуття, виявлених несправностях устаткування, інструменту, що створюють загрозу життю і здоров'ю працюючих, необхідно припинити роботу і повідомити про це безпосереднього керівника.

До прибуття комісії з розслідування необхідно на місці події зберігати обстановку у такому стані, в якому вона була на момент події, якщо це не загрожує життю та здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків, крім того, вжити заходів щодо недопущення подібних випадків у ситуації, що склалася.

4 Вимоги безпеки після закінчення роботи

1. По закінченні роботи упорядкувати робоче місце, зібрати і скласти у визначене місце інструмент або здати його до складу.
2. Відходи виробництва, сміття, не використані матеріали прибрати в спеціально відведене місце.
3. Упорядкувати та скласти у відведене місце спецодяг і інші засоби індивідуального захисту, які використовувалися в процесі роботи.
4. Доповісти безпосередньому керівнику про недоліки в роботі, що виявлені в процесі роботи
5. Після закінчення роботи робочий повинен вимити обличчя і руки теплою водою з милом.

5 Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1 При виникненні аварійної ситуації, аварії робочий повинен діяти у відповідності з вимогами Інструкції з охорони праці за його професією.

1. При виникненні пожежі робочий повинен припинити роботу і розпочати гасіння наявними засобами пожежогасіння, діючи у відповідності з вимогами інструкції з пожежної безпеки підприємства.
2. При нещасних випадках необхідно надати першу долікарську допомогу потерпілому (до прибуття швидкої медичної допомоги). Конкретні дії щодо надання першої допомоги потерпілому при різноманітних ураженнях викладені в інструкції з надання першої (долікарської) допомоги, що діє в БДЕПФК та вивчається робочими при проходженні ними навчання та інструктажів з питань охорони праці.

6. Завершальні положення інструкції

6.1 Інструкція з охорони праці № 23 при роботі з ручним немеханізованим інструментом у БДЕПФК повинна переглядатися не рідше одного разу на 5 років.

- 6.2. Дана інструкція повинна бути достроково переглянута в наступних випадках:
- при перегляді міжгалузевих і галузевих правил і типових інструкцій з охорони праці та техніки безпеки;
 - при черговому впровадженні нової техніки і (або) нових технологій;
 - за результатами аналізу матеріалів розслідування аварій та нещасних випадків на робочому місці, а також професійних захворювань;
 - на вимогу Державної служби України з питань праці.

6.3. Якщо протягом 5 років з дня затвердження (введення в дію) даної інструкції з техніки безпеки під час прибирання території БДЕПФК умови праці не змінюються, то її дія автоматично продовжується на наступні 5 років.

6.4. Відповідальність за своєчасне внесення змін і доповнень, а також перегляд даної інструкції покладається на відповідального співробітника БДЕПФК.

Завідувач господарством
(посада розробника)

_____ (підпис)

Анатолій БОЙКО
(ім'я, прізвище)

Узгоджено:

Голова ПК

Лариса МОНАСТИРСЬКА

Інспектор з охорони праці
(підпис)

(ім'я, прізвище)

Уповноважена особа

Анастасія ГОРЧАК